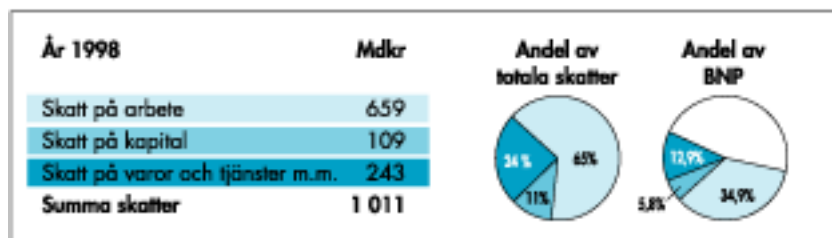

5 Skatt på varor och tjänster

Anmärkning: De senast tillgängliga uppgifterna om skatt på arbete och skatt på kapital avser 1998. Uppgifter om skatt på varor och tjänster kan däremot redovisas för 1999 och i detta kapitel utgår vi i fortsättningen från 1999 års siffror.

- De olika skatterna på varor och tjänster inbringade år 1999 sammanlagt 252 miljarder kronor eller utslaget per innevånare ca 28 000 kronor
- Skatt på varor och tjänster 1999 motsvarade 12,8 procent av BNP och utgjorde 24,1 procent av det totala skatteuttaget

5.1 Inledning

5.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på varor och tjänster avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid varit den dominerande inkomstkällan för staten.

Ett annat sätt att beskriva skatter på varor och tjänster är att definiera dem som skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare, som kan vara privata eller offentliga, och producenter eller säljare. Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som

övervältras på konsumenten beror på hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, d.v.s. på priskänsligheten (jmf. kapitel 1).

Skatter på varor och tjänster brukar också benämnas indirekta, eftersom avsikten normalt är att de ska bäras av konsumenterna trots att de tas ut och betalas av producenterna eller säljarna (jmf. kapitel 1). Antalet skattskyldiga för de flesta punktskatter är relativt få medan antalet brukare av de skattepliktiga varorna och tjänsterna är mångdubbelt fler. Skatteadministrationen underlättas naturligtvis ju färre personer eller företag som är redovisningskyldiga och skattskyldiga. Definitionsmässigt har det dock ingen betydelse vem som betalar skatterna på varor och tjänster till skattemyndigheterna. Ett exempel på punktskatt som betalas direkt av, bland andra, hushållen är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på varor och tjänster hänvisas till kapitel 14.

5.1.2 Skatter på varor och tjänster 252 miljarder 1999

Skatterna på varor och tjänster uppgick år 1999 till sammanlagt 252 miljarder kr eller 12,8 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP) för det året. Omkring två tredjedelar av denna skatteuppbörd hänförs sig till mervärdesskatten (momsen) och en tredjedel till punktskatterna.

5.1 Tabell.**Skatter på varor och tjänster 1996-1999, mkr och procent.**

Taxes on goods and services 1996-1999, MSEK and percent.

Skatteslag Nature of tax	1996		1997		1998		1999	
	Mkr MSEK	Procent Percent	Mkr MSEK	Procent Percent	Mkr MSEK	Procent Percent	Mkr MSEK	Procent Percent
Mervärdesskatt (VAT)	153 846	66,2	150 283	65,9	162 607	66,9	170 597	67,6
Punktskatter (Excise duties)	78 413	33,8	77 913	34,1	80 512	33,1	81 694	32,4
Totalt (Totalt)	232 259	100,0	228 196	100,0	243 119	100,0	252 291	100,0
Andel av rev BNP, %	13,2		12,6		12,9		12,8	

Ann: Punktskatterna har summerats i enlighet med redovisningen i statsbudgeten, vilken avviker något från klassificeringen i skattestatistisk årsbok (se tabell 5.8)

Källa: Ekonomistyrningsverket, budgetprognos 2000:2.

Sedan skattereformen 1990-91, då underlaget för momsens breddades, har skatten på varor och tjänster (konsumtionsskatter) som andel av de totala skatterna varierat mellan 23 och 27 procent. Momsens andel av konsumtionsskatterna har sedan 1990/91 legat på mellan 64 och 68 procent.

5.2 Tabell.**Totala skatter och konsumtionsskatter (skatt på varor och tjänster), 1989/90-1999, mkr och procent.**

Total tax revenue and revenues from taxes on goods and services, 1989/90-1999, BSEK and percent.

Budgetår	Totala skatter	Konsumtions- skatter	därav moms	Konsumtionsskatternas andel av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on goods and services	... VAT	Taxes on goods and services share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	816	188	116	23,0
1996	889	233	154	26,2
1997	929	228	150	24,5
1998	999	243	163	24,3
1999	1 046	252	171	24,1

Ann: Skillnaden i totala skatter för 1998 mellan 5.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 5 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och RSV:s statistik. Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna.

Källa: SCB, nationalräkenskaperna och Ekonomistyrningsverket.

5.2 Mervärdesskatten (moms)

5.2.1 Allmän beskrivning

Mervärdesskatten (moms) infördes år 1969 och ersatte den allmänna varuskatten (omsättningsskatten), som infördes 1960 och var 4 procent av försäljningspriset. Den belastade slutkonsumenten och utgick i normalfall i detaljhandelsledet. I början var momsen 10 procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Bestämmelserna om moms återfinns främst i mervärdesskattelagen. Moms utgår på värdet (beskattningsunderlaget) av skattepliktiga varor och tjänster som omsatts. Att en vara eller tjänst är omsatt innebär att den sålts, utförts eller tagits i anspråk genom uttag ur en yrkesmässig verksamhet. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som en omsättning.

5.2.2 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet inom landet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför EU samt för s. k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med sistnämnda menas skattepliktig införsel mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 5.2.4). Export till länder utanför EU är momsbefriad. Det betyder att erlagd moms inom landet återbetalas vid export av varor och tjänster.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på det mervärde som har tillförts i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påfordrad moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsen påverkas inte av antalet led i kedjan.

I följande exempel visas schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsen från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten.

I exemplet används skattesatsen 25 procent.

5.3 Tabell.

Skattesatser för mervärdesskatt 1991-2000, procent.

VAT rates for 1991-2000, percent.

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Generellt (General)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Livsmedel m.m. (Food etc.)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12
Restaurang (Restaurants)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25
Hotell, camping, personbefordran (Hotel, camping, passenger transport)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12
Dagstidningar (Newspapers)						6	6	6	6	6
Kultur, idrott (Culture, sport)							6	6	6	6

Anm: Skattesatsen redovisad som påslag på pris exklusive mervärdesskatt.

Källa: Riksskatteverket.

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B		Momsredovisning	
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelaffären C

Faktura till C		Momsredovisning	
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelaffären C säljer till kunden D

Kontantpris till D		Momsredovisning	
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

Källa: Riksskatteverket.

5.2.3 Nästan alla varor och tjänster skattepliktiga

I princip är alla varor och tjänster skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Undantagna från skatteplikt är b.l.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Uppskattningsvis 30 procent av hushållens konsumtion består av utgifter för icke-skattepliktiga varor och tjänster. Producenterna av dessa varor och tjänster har inte rätt att dra av den ingående momsen.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Miniminivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skattesatser med en miniminivå på fem procent. Sedan 1996 beskattas i Sverige livsmedel, persontransporter och hotelltjänster med en skattesats på 12 procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreställningar beskattas med 6 procent.

I budgetpropositionen hösten 2000 föreslås att även resor med kollektivtrafik fr.o.m. 1 januari 2001 beskattas med 6 procent, mot nuvarande 12 procent. Skälet till sänkningen är att balansera de nackdelar som den föreslagna höjningen av dieselskatten (avsnitt 5.3.2.) medför för kollektivtrafiken.

5.2.4 Gemenskapsinterna förvärv

Vid import av varor från länder utanför EU betalas s.k. införselmoms till tullmyndigheten. Införselmoms påförs i enlighet med den s.k. destinationsprincipen för beskattning av konsumtion. Principen innebär att momsen tillfaller destinationslandet.

Inom EU gäller sedan 1 januari 1993 i princip fri rörlighet för varor, liksom för tjänster, kapital och personer. För att handeln med varor ska fungera effektivt på den gemensamma europeiska marknaden finns inom EU en ambition att beskattning ska ske enligt den s.k. ursprungsprincipen. Denna princip innebär att beskattning sker i det land där varan köps. Ursprungsprincipen har dock endast undantagsvis börjat tillämpas inom EU. I väntan på ett eventuellt gemensamt mervärdesskattesystem inom EU tillämpas ursprungsprincipen endast för privatpersoner och andra ej skattskyldiga personer.

Trots detta upphörde gränsuppbörden av s.k. införselmoms för varor från andra EU-länder för Sveriges del den 1 januari 1995. För att destinationsprincipen ändå ska kunna upprätthållas påförs vid köp av varor från annat EU-land moms inom ramen för det ordinarie mervärdesskattesystemet. Detta sker som regel på så sätt att köparen, i stället för att betala moms till tullmyndigheten, får redovisa s.k. förvärvsskatt i sin skattedeclaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt på samma sätt som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B i Sverige

Faktura till B		Momsredovisning	
Trävaror	500		
Fakturasumma	500		

Möbelfabriken B säljer till möbelaffären C

Faktura till C		Momsredovisning	
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Utgående moms (förvärvsskatt, 25 % av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelaffären C säljer till kunden D

Kontantpris till D		Momsredovisning	
Bokhylla (inkl moms 493)	2 469	Utgående moms	493
		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska lämna en periodisk sammanställning, en s.k. kvartalsredovisning (KVR). I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. KVR ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

5.2.5 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och Internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kronor redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

5.2.6 Skattedeklaration skall lämnas varje månad

Redovisning av momsen kan ske på två sätt (5.4 Tabell). Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 mkr per beskattningsår och som är skyldiga att lämna självdeklaration skall redovisa skatten i denna deklaration. Momsen ingår för dessa i den slutliga skatten. Eventuell överskjutande ingående moms gottskrivs vid debiteringen av slutlig skatt.

Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag över 1 mkr skall redovisa skatten varje månad i en med övriga skatter och avgifter (avdragna skatter och arbetsgivaravgifter) gemensam skattedeklaration. Om beskattningsunderlaget överstiger 40 mkr per beskattningsår sker inbetalningen av momsen senast den 26 i månaden efter den månad som avses, i annat fall senast den 12 i andra månaden efter. Under 1999 uppgick antalet mervärdes-skattedekclarationer till ca 3,7 miljoner. Handelsbolag och de som inte är skyldiga att lämna självdeklaration får lämna skattedeklaration för helt år om summan av beskattningsunderlagen beräknas uppgå till högst 200 000 kr.

Nedan visas beloppen i mkr i en skattedeklaration för hela Sverige 1999.

5.4 Tabell.

Antalet mervärdeskatteregistrerade augusti 2000.

Number of enterprises registered for VAT in August 2000.

Skattskyldiga	Skattedeklaration		Helårs- Redovisn	Inkomst- deklaration	Totalt
	< 40 mkr	>40 mkr			
Liabile to tax	Tax return		Whole year accounting period	Income tax return	Total
Juridiska personer (Legal entities)	238 910	9 079	26 222	48 870	323 081
Fysiska personer (Private individuals)	104 282	57	19	387 825	492 183
Totalt (Total)	343 192	9 136	26 241	436 695	815 264

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

Anm: Tullmomsen ingår inte. Observera dock att i princip är debiterad tullmoms avdragsgill och ingår således som en del i den ingående skatten.

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt.

5.2.7 Nettouppbörden blir inkomst för staten

Skattemyndigheterna är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till skattemyndigheterna respektive tullverket. Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar (nettot) redovisas som inkomst i statsbudgeten. Som framgår av 5.5 Tabell har den av tullverket redovisade momsuppbörden minskat kraftigt sedan Sveriges inträde i EU år 1995. Detta som en följd av införandet av de tidigare beskrivna reglerna för gemenskapsinterna förvärv. Inbetalningarna till skattemyndigheterna har däremot ökat. Omläggningen av uppbörsrutinerna för moms år 1996 gav en tillfällig höjning av skatteinkomsterna det året på nära 13 miljarder kr. Under 1999 har en ny tillämpning av bestämmelserna om s.k. skatteupplag¹ medfört att ett antal stora råoljeimportörer istället för tullmoms betalar moms till skattemyndigheten. Totalt har detta inneburit att nettot av momsinsbetalningarna till skattemyndigheten under 1999 blivit cirka 5,5 miljarder kronor högre, medan inbetalningarna till Tullverket minskat med motsvarande belopp.

5.2.8 Redovisning efter skattesats

I de skattskyldigas deklarationer redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats enligt mervärdesskattedeklarationerna för 1999 lämnas i 5.6 Tabell. Drygt 80 procent av den utgående momsen hänför sig till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent.

5.6 Tabell.

Omsättning och moms efter skattesats 1999, mdkr.
Total turnover and VAT revenues according to tax rate 1999, BSEK.

	Omsättning Turnover	Utgående moms Output tax	Ingående moms Input tax	Netto- uppbörd Net collection of taxes
Skattesats 25% (Tax rate 25%)	2 908	727		
Skattesats 12% (Tax rate 12%)	416	50		
Skattesats 6% (Tax rate 6%)	22	1		
Utgående moms på varuförvärv från annat EG-land (Output tax on goods acquired from another EC country)		99		
Utgående moms på tjänsteförvärv från utlandet (Output tax on services supplied from another country)		13		
Skattefri (Tax free) Export (Export)	219 577			
Totalt (Total)	4 142	891	742	149

Anm: Sammanställningen inkluderar i princip endast vad som redovisats i skattedeklarationerna. Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot tabell 5.5 ingår inte tullmoms, moms i inkomstdeklarationen och statens avlyft. Däremot finns tullmomsen med som avdrag i den ingående momsen.

Källa: Statistiska centralbyrån.

5.5 Tabell.

Redovisning av mervärdesskatt 1994-1999, mdkr.

VAT revenues and expenditures 1994-1999, BSEK.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Inbetalningar (Ingoing payments)						
Tullverket (Customs authorities)	94,9	48,8	33,4	37,7	38,9	37,3
Skattemyndigheterna (Tax authorities)	163,3	211,0	245,2	245,4	258,2	275,8
Summa (Total)	258,2	259,8	278,6	283,1	297,1	313,1
Utbetalningar (Outgoing payments)						
Skattemyndigheterna (Tax authorities)	116,5	106,3	105,7	117,0	125,1	127,6
Statens avlyft ing moms (Repayments to the national government)	19,3	20,1	18,6	18,6	18,9	19,9
Kommun avlyft ing moms (Repayments to local governments)		19,6	3,1	0,0	0,0	0
Summa (Total)	135,8	146,0	127,4	135,6	144,0	147,5
Övriga betalningar (Other payments)	16,0	2,0	2,9	2,8	9,5	5,0
Nettouppbörd (Net payments)	124,0	115,8	154,1	150,3	162,6	170,6

Anm: Beloppen för inbetalningar till och utbetalningar från skattemyndigheterna avser fr.o.m. 1998 debiterade belopp. Förändringen är en följd av skattekontots införande.

Källa: Ekonomistyrningsverket, Budgetprognos 2000:1.

1) Reglerna om skatteupplag infördes 1996. Reglerna innebär bl.a. att vissa råvaror undantas från tullmoms vid import om de placeras i s.k. skatteupplag. Istället påförs varan moms när den tas ut ur upplaget.

Antalet skattskyldiga som redovisar moms i skattedeclarationer (tidigare mervärdesskattedeclarationer) uppgår till omkring 350 000 (5.4 Tabell).

5.2.9 Handeln står för största delen av momsen

I 5.7 Tabell har uppbörd fördelats efter bransch. Parti- och detaljhandeln svarar för mer än hälften av nettouppbörden. Negativ skatt uppkommer som redan nämnts då den ingående skatten överstiger den utgående skatten. Detta inträffar t.ex. vid lageruppbyggnad eller då en stor del av företagets produktion exporteras. I genomsnitt uppgår nettouppbörden från varje skattskyldig som redovisar på skattedeclaration till omkring 420 000 kr.

5.7 Tabell.

Moms fördelad efter bransch 1999, mkr.

VAT according to corporate sector 1999, MSEK.

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax			Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning On turnover	På varuförvärv från annat EG-land On goods acquired from another EC country	På tjänsteförvärv från utlandet On services supplied from another country		
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	16 752	279	9	14 603	2 437
Gruvor och mineralutvinning (Mines and quarries)	2 558	198	13	3 179	- 411
Tillverkningsindustri (Manufacturing industry)	152 388	42 177	5 100	224 059	- 24 395
El-, gas-, värme- och vattenverk (Electricity, gas and water works)	37 949	341	42	27 523	10 809
Byggindustri (Construction)	50 798	694	69	36 315	15 246
Varuhandel, reparation av fordon m.m. (Wholesale and retail trade)	289 540	51 142	1 718	266 423	75 977
Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	11 023	28	31	7 321	3 761
Transport och kommunikationer (Transport and communication)	71 865	769	2 670	58 882	16 422
Kreditinstitut och försäkringsbolag (Financial institutions and insurance companies)	17 007	356	237	17 124	475
Fastighetsbolag och företagsservice (Renting, business service and real estate companies)	104 540	2 575	2 849	71 401	38 563
Offentlig förvaltning (Community services)	963	190	109	65	1 197
Utbildning, sjukvård och sociala tjänster (Education, health care and social service)	9 473	110	19	5 145	4 457
Andra samhällliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	9 891	212	223	6 936	3 390
Utan bransch/konkurser (Without corporate sector/bankruptcy)	3 544	227	15	2 807	978
Totalt (Total)	778 292	99 295	13 102	741 783	148 906

Källa: Statistiska centralbyrån.

5.3 Punktskatter

5.3.1 Inledning

Punktskatterna tillhör de skatteslag som ofta är föremål för omläggningar av olika slag. Detta hänger samman med deras dubbla funktion som inkomstkälla för staten och ekonomiskt styrmedel för att påverka privat konsumtion och företagsekonomiskt beteende. Antalet punktskatter uppgår till ett tjugotal men under årens lopp har vissa skatter ersatts av andra eller helt upphört och nya skatter har tillkommit (se följande avsnitt). På senare år har exempelvis större omläggningar skett av energibeskattningen och fordonsbeskattningen.

En annan förändring som skett är värdesäkringen av vissa punktskatter som beräknas med ett visst belopp per enhet av den skattepliktiga varan. Försäljningsskatten på motorfordon räknas om årligen med hänsyn tagen till den allmänna prisutvecklingen enligt konsumentprisindex. Skattesatserna multipliceras med ett procenttal, som anger förhållandet mellan prisläget i oktober månad före det år beräkningen avser och i oktober månad 1995. Fr.o.m. år 1999 indexomräknas även energiskatten på elektrisk kraft samt energi- och koldioxidskatterna på bränslen. Punktskatterna ingår i beräkningsunderlaget för beräkning av moms. De punktskatter som är värderelaterade och beräknas på priset av en vara eller tjänst påverkas i sin tur av momsen.

Slopad taxfreeförsäljning inom EU

Taxfreeförsäljningen inom EU upphörde den 1 juli 1999. Varor som säljs för förbrukning ombord på färjor eller flygplan på resor inom EU är dock fortfarande befriade från moms och punktskatt. Resor till och från länder utanför EU berörs inte av de nya reglerna. De nya bestämmelserna har medfört förändringar i såväl tobaks- och alkoholskattelagarna som i lagen om mervärdesskatt. Förändringarna innebär i korthet och grovt förenklat att punktskatteregler tillämpas i enlighet med respektive lands (avgångsland resp. destinationsland) lagstiftning. Skatterna och därmed priserna kan alltså ändras under resans gång. För resor som gör uppehåll i mer än ett land betraktas varje resestapp som en separat resa ("benregeln"). Vad beträffar momsen gäller avgångslandets skattesatser för varor som säljs för annat ändamål än direktkonsumtion ombord på EU-interna resor.

Ytterligare två nya lagar trädde i kraft den 1 juli 1999; provianteringslagen och exportbutikslagen. Det ankommer på Tullverket att meddela tillstånd för proviantering av alkohol- och tobaksvaror. Exportbutiker, som måste vara skatteupplag enligt alkohol- eller tobaksskattelagen, kan numera inrättas på flygplatser med försäljning endast till resande till land utanför EU och avse varor som inte beskattats i Sverige.

För att förbättra arbetet med kontroll av sprit och cigaretter infördes fr.o.m. 1 juli 1999 ett varningssystem (som även omfattar export till länder utanför EU) med informationsutbyte- Early Warning System.

Miljöskatterna ökat

Skatterna på tjänster är små jämfört med skatterna på varor. I tabellen (5.8) nedan har punktskatterna klassificerats på ett överskådligt sätt. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse på senare år och svarade år 1999 för omkring 63 procent av den totala punktskatteuppbörden. I motsvarande mån har de "njutningsrelaterade" punktskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningsandelen (exkl. skatt på drivmedel) är i stort sett oförändrad. Slutligen har tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbud-

geten. Tullmedel, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

5.8 Tabell.

Uppbörd av punktskatter 1994-1999, mkr.

Revenues from excise duties 1994-1999, MSEK.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Skatt på energi och miljö (Energy and environment taxes)	40 900	42 010	48 624	49 223	51 924	52 655
Bensinskatt (Petrol tax)	22 030	1 711	- 2			
Energiskatt (Energy tax) ¹⁾	17 399	38 680	45 636	46 945	49 811	50 488
Däruv energiskatt	10 239	27 456	30 371	34 212	36 900	37 573
koldioxidskatt (CO ₂ tax)	6 943	11 078	15 053	12 599	12 796	12 811
svavelskatt (sulphur tax)	217	146	212	134	115	104
Särsk skatt på elkraft fr kärnkraftverk (Nuclear power tax)	137	133	974	1 478	1 537	1 553
Skatt på viss elkraft (Electricity from certain sources)	817	908	1 423	194	0	0
Särsk skatt mot förorening (Adification tax)	63	69	64	58	58	65
Miljöavgift på gödsel o bekämpningsmedel (Fees on fertilizes and biocidies)	183	332	343	427	389	399
Miljöskatt inrikes flyg (Fee on domestic flights)	271	177	128		0	0
Skatt på naturgrus (Natural gravel tax)			58	121	129	151
Skatt på alkohol och tobak (Alcohol and tobacco tax)	18 933	19 007	18 669	17 644	17 583	18 116
Tobaksskatt (Tobacco tax)	7 281	7 246	7 084	7 695	7 506	7 396
Alkoholskatt (Alcohol tax)	11 575	11 546	11 546	9 859	9 962	10 599
Däruv skatt på spritdrycker (Ethyl alcohol)	5 376	5 483	4 907	4 686	4 674	4 723
skatt på vin (wine)	2 971	2 901	3 233	3 094	2 998	3 313
skatt på maltdrycker (beer)	3 228	3 162	3 406	2 079	2 142	2 430
Skatt på mellanklassprodukter (Intermediate products)					148	133
Systembolagets överskott (Profits on alcohol monopoly retailing)	77	215	39	90	115	122
Skatt på fordon (Tax on road vehicles)	5 994	6 013	7 131	6 787	6 525	6 833
Fordonskatt (Road vehicle)	4 065	4 049	5 471	6 242	6 103	6 421
Kilometerskatt (Kilometre)	10					
Försäljningsskatt på motorfordon (Sales tax)	1 723	1 752	1 400	207	270	230
Skrotningavg (Scrap fees)	196	212	260	338	152	183
Skatt på import (Import tax)	5 505	4 981	3 625	3 808	3 766	3 530
Tullmedel (Custom duties)	5 074	4 447	3 179	3 467	3 356	3 143
Särskilda jordbrukstullar och sockeravg (Certain agriculture customs)	0	385	255	343	403	372
Övriga skatter m m på import (Other import taxes)	431	149	191	- 2	6	16
Övriga (Other)	4 253	4 352	3 418	2 285	2 438	2 341
Lotteriskatt (Lottery-prize)	3 103	3 223	2 267	1 078	1 183	1 201
Reseskatt (Travel)	- 7					
Skatt på annonser och reklam (Advertising)	1 033	1 072	1 103	1 163	1 192	1 037
Skatt på spel (Gambling)	124	57	48	44	63	103
Totalt (Total)	75 585	76 363	81 467	79 747	82 236	83 476

1) Fr.o.m 1996 ingår bensinskatten i energi och miljöskatter.

Anm: I sammanställningen har Systembolaget AB:s inlevererade överskott inkluderats. I statsbudgeten redovisas denna inkomst trots namnet bland punktskatterna, eftersom den räknas som en överföring från ett "skattemonopol". Även miljöavgiften, som i statsbudgeten redovisas som en offentligrättslig avgift, har inkluderats bland punktskatterna av definitionsskäl. Detsamma gäller skrotningavgiften, som redovisas utanför statsbudgeten på den av Vägverket förvaldade bilskrotningsskatten. Beträffande vissa andra skatter som administreras av särskilda skattekontoret i Ludvika (exempelvis kupongskatt, stämpelskatt, och premieskatt på grupplivförsäkring) hänvisas till kapitlet om skatt på arbete respektive kapital.

Källa: Riksskatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket.

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga för punktskatter få. Totalt uppgår de till omkring 10 200 näringsidkare, varav drygt en tredjedel är registrerade för reklamskatt. De flesta reklamskatteskyldiga, knappt 4 000, erlagger högst 1 miljon kr per år i reklamskatt. Efter att skatten på reklamtrycksaker togs bort 1 januari 1999 har antalet skattskyldiga minskat. Enligt Särskilda skattekontoret i Ludvika har 763 skattskyldiga avregistrerats som en direkt följd av att skatten upphörde. För övriga punktskatter uppgår antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

Som framgår av 5.9 Tabell ökade antalet registrerade skattskyldiga för alkoholskatt efter EU-inträdet 1995. Under 1999 har antalet ökat ytterligare, liksom antalet skattskyldiga för tobaksskatt. Denna ökning är en följd av införandet av den tidigare beskrivna provianteringslagen. Antalet skattskyldiga för spelskatt minskade kraftigt under 1995 som en följd av att skatten på bingo spel slopades. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt (5.10 Tabell). Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för över 99 procent av skatteuppbörden.

Antalet skattskyldiga för punktskatter är betydligt större än antalet registrerade. Detta hänger samman med dels att privatpersoner som är skattskyldiga och deklarerar för privatinförsel av varor inte registreras, dels att det förekommer illegal ej registrerad hantering av punktskattepliktiga varor. Som ett exempel kan nämnas att Brottsförebyggande rådet uppskattar att det finns ett tiotal illegala grossister på cigarettmarknaden.²

5.10 Tabell.

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 1999 efter nettouppbörd, mkr. Number of enterprises for certain excise duties the fourth quarter 1999 according to paid duty, MSEK.

Mkr	Skatt på (Tax on)				
	Olja, gasol och metan	Bensin	Reklam	Alkohol	Tobak
MSEK	Oil, liquefied petroleum gas and methan	Petrol	Advertising	Alcohol	Tobacco
- 1	201	32	3 571	263	55
1 - 5	87	6	47	37	
5 - 10	18	1	3	14	
10 - 25	10	4	4	14	
25 - 50	3	1		7	
50 - 100					
100 -	10	7		7	1
Totalt	329	51	3 625	342	56

Källa: Särskilda skattekontoret i Ludvika.

Varorna beskattas i det land de konsumeras

För varor som ingår i det s.k. harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller gemensamma förfaranderegler inom EU. Genom förfarandereglererna har skapats en s.k. suspensionsordning med upplagshavare, varumottagare och skatterepresenteranter (5.11 Tabell). Suspensionsordningen innebär att varorna kan framställas, lagras och flyttas inom EU utan att skattskyldighet inträder. Beskattningen uppskjuts i stället tills varan blir tillgänglig för konsumtion, d.v.s. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. Under den tid varan omfattas av suspensionsordningen kan den endast hanteras av en upplagshavare. En upplagshavare har tillstånd att ta emot obeskattade varor från en annan upplagshavare och att hantera obeskattade varor i ett godkänt lager (skatteupplag). Skatten förfaller till betalning när en varumottagare eller i deras ställe skatterepresenteranter tar emot en obeskattad vara från en upplagshavare i ett annat medlemsland.

5.9 Tabell.

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 1990-1999.

Number of enterprises for excise duties 1990-1999.

År	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Bränslen (Fuel)	314	347	626	435	756	731	634	660	651	654
Elkraft (Electricity)	501	512	500	577	553	614	557	566	574	589
Tobak (Tobacco)	16	16	13	14	15	18	20	23	24	60
Alkohol (Alcohol)	35	35	35	21	21	252	265	265	289	347
Lotterier (Lottery)	6	6	6	4	8	8	4	5	5	5
Reklam (Advertising)	4 441	4 472	4 603	5 033	4 783	5 299	4 795	4 773	4 548	3 855
Spel (Gambling)	952	971	1 262	1 496	1 118	240	196	250	498	550
Totalt (Total)	6 265	6 359	7 045	7 580	7 254	7 162	6 471	6 542	6 589	6 060

Källa: Särskilda skattekontoret i Ludvika.

2) Den organiserade cigarettmugglingen. Från ax till limpa. Leif G W Persson, 1999.

De gemensamma förfarandereglererna bygger på den s.k. destinationsprincipen för beskattning av konsumtion. Principen innebär att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. Sverige har dock medgivits rätt att övergångsvis tillämpa vissa begränsningar när det gäller privat införsel av alkohol och tobak.

5.11 Tabell.

Antal upplagshavare, upplag och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 1999.

Number of authorized warehousekeepers, warehouses and registered traders for harmonized excise duties 1999.

Vara	Upplagshavare	Upplag	Reg varumottagare
Good	Warehouse-keepers	Warehouses	Reg traders
Mineraloljor (Mineral oil)	271	1 859	1
Alkohol (Alcohol)	319	853	18
Tobak (Tobacco)	52	109	3
Bensin (Petrol)	47	247	1
Totalt (Total)	689	3 068	23

Källa: Särskilda skattekontoret i Ludvika.

5.3.2 Energi- och miljöskatter

Som redan nämnts dominerar energi- och miljöskatterna bland punktskatterna. De har också fortlöpande blivit föremål för översyner och justeringar under 1990-talet. Svavelskatten på svavelinnehållet i bränslen infördes 1991. Redan tidigare hade det funnits en särskild avgift på svavelhaltigt bränsle i samband med förbränning. Den tas dock inte ut på bränsle för vilken skatt betalats enligt lagen om skatt på energi. De tidigare särskilda skatterna på oljeprodukter som bensin och dieselolja upphörde 1994 och ersattes av förhöjda energiskattesatser. Miljöskatten på inrikes flyg upphörde 1995. Skatten på naturgrus infördes 1996.

Nyheter 2000

Den 1 januari 2000 infördes en ny skatt på avfall. Avsikten är att skatten ska bidra till att minska mängden avfall som deponeras. Den ska även bidra till att det blir lönsamt att återanvända, återvinna och genom andra metoder behandla eller utnyttja avfall. Skatten är 250 kr per ton avfall som förs in till en avfallsanläggning eller uppkommer inom en anläggning där det huvudsakligen bedrivs annan verksamhet än avfallshantering. Som förutsättning för att skatt ska utgå gäller normalt att den deponerade mängden avfall överstiger 50 ton per år eller att förvaring sker under längre tid än tre år. Skatteinkomsterna beräknas, i den utredning som föregått införandet av lagen, de första åren uppgå till 1,3 miljarder kronor per år.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2000

Som ett led i strategin för en grön skatteväxling föreslås i budgetpropositionen höjda skatter på energi med 3,3 miljarder kronor som motsvaras av lika stora sänkningar av andra skatter, främst arbete.

En intäktsneutral omläggning som föreslås är att koldioxidskatten höjs med 25 procent samtidigt som energiskatten på el och bränslen för uppvärmning sänks med 8 procent. Syftet med omläggningen är att förstärka skatternas miljöstyrande effekt vid valet mellan olika fossila bränslen.

Utöver den intäktsneutrala höjningen av koldioxidskatten med 25 procent föreslås en ytterligare höjning med 15 procent. Syftet med denna höjning är att minska de totala koldioxidutsläppen i enlighet med de miljöötaganden Sverige gjort internationellt. Skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna påverkas inte av dessa höjningar.

För att motverka en alltför stor relativprisförändring mellan el och fossila bränslen föreslås vidare en energiskattehöjning på el med 1,9 öre per kWh, inklusive indexuppräknings.

Skatten på dieselolja höjs med 100 kr per kbm. Inklusiv indexuppräknings innebär detta en höjning med 117 kr per kbm för diesel i miljöklass 1. Höjningen är ett steg i den ökade miljörelateringen av skattesystemet.

Bensinskatten berörs inte av förslagen, med undantag för den årliga indexuppräknings. Den senare ger en höjning av bensinskatten med 3 öre per liter.

Den basmånad som används vid den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna föreslås ändras från oktober till juni.

5.12 Tabell.**Sveriges energitillförsel efter energislag 1991-1998, Twh.**

Energy supply in Sweden according to source 1991-1998, Twh.

Energislag Source of energy	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Råolja och oljeprodukter (Crude oil and oil products)	181	188	186	205	203	217	202	207
Kärnkraft (Nuclear power)	225	186	179	214	204	222	204	215
Biobränslen, torv m m (Biofuel, peat e.a.)	70	71	76	78	85	86	90	92
Vattenkraft (Hydroelectric power)	64	75	75	60	69	52	70	76
Kol och koks (Coal and coke)	28	27	27	28	28	31	27	26
Naturlgas, stadsgas (Natural gas)	7	8	9	9	9	10	9	9
Spillvärme m m i fjärrvärme (Surplus heat in district heating plants etc)	8	8	9	8	8	8	9	9
Nettoimport av el (Net import of electricity)	-1	-2	-1	0	-2	6	-3	-1
Totalt (Total)	582	561	560	602	604	632	608	623

Ann: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.

TWH = Terrowatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energilöset i siffror 1999.

Energiskattens miljöprofil har förstärkts

I det följande behandlas energiskatten och dess olika komponenter. När energiskatten infördes på 1950-talet var syftet att intäkterna av den bl. a. skulle användas för upprustning av landsbygdens elnät och för utbyggnaden av kärnkraften. Energiskatten i dess nuvarande utformning motiveras av bl.a. miljöpolitiska och näringspolitiska skäl. Under 1990-talet har energibeskattningsens miljöprofil förstärkts.

Bränslen beskattas på flera sätt

På de bränsleslag som uppräknas i 5.13 tabell utgår energi- och koldioxidskatt samt, om bränslet innehåller svavel, svavelskatt. Den allmänna principen är att skatt skall utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt. Undantaget gäller inte råttolja som fr.o.m. 1999 påförs energiskatt, trots att sådan olja är att betrakta som biobränsle (se särskilt avsnitt).

Koldioxid- och svavelskatt beräknas utifrån kol- respektive svavelinnehållet i bränslet. Energiskatten utgår med ett bestämt belopp per vikt- eller volymenhet. Skattesatserna för energiskatt är inte proportionella mot energivärdet. Högst skatt har oljeprodukter med cirka 7,5 öre per kWh och lägst är skatten på gasol med drygt 1 öre per kWh. Kol har en energiskatt motsvarande drygt 4 öre per kWh. Skillnaderna avspeglar den ambition som finns att styra över energianvändningen till mera miljövänliga bränslen. Energiskatten på oljeprodukter är differentierad beronde på användning. Dieselolja som används för fordonsdrift beskattas med en förhöjd skattesats jämfört med olja avsedd för uppvärmning.

Sedan 1994 differentieras energiskatten på bensen efter en särskild miljöklassning. Klassindelningen grundar sig på bl.a. bensenens innehåll av vissa kemiska ämnen och förbränningsegenskaper. Den bensen som vid införandet av differentieringen fanns på marknaden

delades in i miljöklasserna 2 och 3 samt övrig bensen, där miljöklass 2 hade högst miljökrav och samtidigt medförde lägst beskattning. För att uppfylla kraven för miljöklass 2 fordrades bl.a. att bensen var blyfri. Under 1993/94 hade en ny bensen som uppfyllde kraven för denna miljöklass introducerats på marknaden. Denna bensen utgjorde två år senare 97 procent av den totala volymen. Bensen med blyinnehåll marknadsförs inte längre på den svenska marknaden.³

Den 1 januari 2000 infördes en ny miljöklass för bensen, miljöklass 1. Den totala skattesatsen exklusive moms för bensen som uppfyller kraven för denna miljöklass uppgår till 4,47 kr per liter, vilket är 3 öre mindre per liter än bensen i miljöklass 2.

Även olja som används för drift av motorfordon (dieselolja) är indelad i miljöklasser. Den sammanlagda energi- och koldioxidskatten för dieselolja höjdes med sammanlagt 27 öre per liter den 1 januari 2000. Den totala energiskatten för en liter dieselolja, miljöklass 1, uppgår därefter till 2,92 kr. Vid samma tidpunkt togs differentieringen av skatten på naturgas, metan och gasol bort. Tidigare var beskattningen för dessa bränslen högre om de användes för fordonsdrift än vid uppvärmning. Skatten är numera enhetlig och har generellt sänkts till den lägre nivån.

3) SOU 1997:11, s 128.

5.13 Tabell.

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl moms 2000.

General energy and environmental duties for fuel excl VAT 2000.

Bränsleslag	Energi-skatt	Koldioxid-skatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO2 tax	Total tax
Bensin, kr/l (Petrol)			
miljöklass 1	3,61	0,86	4,47
miljöklass 2	3,64	0,86	4,50
annan bensin	4,27	0,86	5,13
Olja, kr/kbm (Oil)			
[ofärgad] för drift av motordrivna fordon samt av fartyg för privat ändamål			
miljöklass 1	1 864	1 058	2 922
miljöklass 2	2 090	1 058	3 148
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass	2 388	1 058	3 446
[grönfärgad] för andra ändamål	743	1 058	1 801
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)			
	145	1112	1257
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)			
	241	792	1 033
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)			
	316	920	1 236

Anm: Övannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleum koks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Fakta om Sveriges punktskatter 2000, Skattemyndigheten.

Skatt på råttallolja infördes 1999

Den 1 januari 1999 infördes en ny skatt på råttallolja som används för uppvärmning. Råttallolja är en biprodukt vid framställningen av pappersmassa. Den olja som framalstras används i första hand inom den kemiska förädlingsindustrin som råvara, men den kan även användas som bränsle vid uppvärmning. Så länge oljan var obeskattad var det ekonomiskt fördelaktigt att bränna den, vilket fick till följd att priserna drevs upp. För att förhindra de problem som prisökningarna medförde för den kemiska industrin infördes energiskatt på råttallolja som används för uppvärmning. Skatten motsvarar den sammanlagda energi- och koldioxidskatt som tas ut på lågbeskattad eldningsolja.

Lägre skattesatser för vissa användare

För företag inom tillverkningsindustrin och växthusnäringen är skatten på andra bränslen än bensin och dieselloolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag utgår ingen energiskatt medan koldioxidskatten är reducerad till hälften av annars gällande skatt (5.14 Tabell). Den som är registrerad som skattskyldig får reduktionen genom avdrag i deklarationen. Övriga får antingen mot försäkran till leverantören direkt köpa bränslet till ett pris där hänsyn tagits till den reducerade skatten eller ansöka om återbetalning.

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.⁴

5.14 Tabell.

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl moms, år 2000.

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, greenhouse industry and farming, VAT excl., year 2000.

Bränsleslag	Energi-skatt	Koldioxid-skatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO2 tax	Total tax
Olja [grönfärgad] kr/kbm [Oil [low taxed]]	0	529	529
Gasol, kr/ton [Liquefied petroleum gas]	0	556	556
Naturgas och metan, kr/1000 kbm [Natural gas and methane]	0	396	396
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton [Coal and petroleum coke]	0	396	396

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, d.v.s. petroleum koks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel. För jord-, skogs- och vattenbruk gäller skattesatserna fr.o.m. 1 juli 2000.

Källa: Fakta om Sveriges punktskatter 2000, Skattemyndigheten.

4) Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 0,8 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ner till 24 %. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

Skatt på elkraft differentierad

Elektrisk kraft beskattas vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den. I de tre nordligaste länen samt ett antal uppräknade kommuner i andra län är energiskatten på elkraft reducerad (se anmärkning till 5.15 Tabell). För elkraft som förbrukas inom industri och växthusnäring utgår inte någon energiskatt. Från och med 1 januari 2000 höjdes energiskatten för el generellt med 1,1 öre per kWh.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även produktionskatt på elkraft som produceras i kärnkraftverk. Tidigare utgick skatten med 2,7 öre per kilowattimme. Från och med första juli 2000 har denna skatt ersatts av en fast skatt som bestäms utifrån kärnkraftsreaktorns effekt. Den fasta skatten utgår med 5 514 kr per megawatt och månad.

Tidigare betalades även en produktionskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 4).

5.15 Tabell.

Skattesatser för elkraft 2000, öre/kWh.

Excise duties for electric power 2000, öre/kWh.

Ändamål Purpose	Norra Sverige ¹ Northern Sweden	Övriga landet Other parts
Hushåll o icke-industriell verksamhet (Households and non industry)	10,6	16,2
El, gas, värme, vattenproduktion (Electric power, gas, heating or water supply)	10,6	13,9
El förbrukad i vissa elpannor för ovannämnda ändamål under tiden 1/11-31/3 ² (Electricity consumption in special electric boiler plants during 1/11-31/3)	12,9	16,2
Industri, växthus, jord- och skogsbruk ³ (Industry, commercial greenhouses and farming)	0	0
Särskild skatt på el fr kärnkraft ⁴ (Nuclear power tax)	2,7	2,7

Anm: 1) Med "norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

2) För elektrisk kraft som under tiden 1 november–31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt utgör energiskatten

-12,9 öre per kWh vid förbrukning i "norra Sverige" för annat ändamål än industriell verksamhet och växthusodling, och

-16,2 öre per kWh i övriga landet vid förbrukning för el, gas, värme- eller vattenförsörjning.

3) Nollskattesatsen för jord- och skogsbruk gäller fr.o.m. 1 juli 2000.

4) Den särskilda skatten på el från kärnkraft ersattes den 1 juli 2000 med en fast skatt som utgår med 5 514 kr per megawatt och månad.

Källa: Fakta om Sveriges punktskatter 2000, Skattemyndigheten

Något om finansieringen av kärnavfallsfonden

Utöver produktionskatten betalar den som producerar elkraft i kärnkraftverk en obligatorisk avgift som utgår med ett visst belopp per kilowattimme producerad elkraft. Avgiften varierade under 1999 mellan 0,6 och 1,3 öre per kilowattimme. Avgiften går till uppbyggnaden av en statlig fond. Medlen i fonden ska täcka kostnaderna för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle, avveckling och rivning av reaktorläggningar samt forsknings- och utvecklingsverksamhet. Vid utgången av 1999 fanns 23 miljarder kronor i fonden.⁵

Reducerad skatt även för jordbruk

Ovan beskrivna reduktion av energi- och koldioxidskatten på bränslen samt av energiskatten på elkraft gäller fr.o.m. 1 juli 2000 även yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruks-verksamhet. Reduktionen erhålls genom återbetalning efter ansökan, under förutsättning att beloppet uppgår till minst 1 000 kr det kvartal ansökan avser.

Olja och el används mest

Oljeprodukter och el står vardera för drygt 30 procent av den slutliga energianvändningen på drygt 390 Twh. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service samt industrin förbrukar ungefär lika mycket energi, nästan 40 procent var av den totala förbrukningen. För bostäder är el det viktigaste energislaget medan industrin använder nästan lika mycket biobränslen som el. Nästan all energianvändning inom transportsektorn kommer från oljeprodukter.

5.16 Tabell.

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 1998, Twh.

Final energy consumption according to energy source and community sector 1998, Twh.

Energislag Energy source	Bostäder, service mm Housing, service e.a	Industri Industry	Transporter Transports	Totalt Total
Oljeprodukter (Oil products)	33,6	21,2	86,1	141,0
El (Electricity)	71,1	53,7	2,5	127,3
Biobränsle, torv mm (Biofuel, peat e.a.)	10,8	51,4		62,2
Fjärrvärme (District heating)	39,0	4,9		43,9
Kol, koks (Coal, coke)	0,0	15,3		15,3
Natargas (Natural gas)	1,6	3,7	0,1	5,3
Totalt (Total)	156,1	150,1	88,7	394,9

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiförsörjningen i Sverige.

5) Statens kärnkraftsinspektion.

50 miljarder i energiskatter 1999

Energiskatterna inbringade sammanlagt 50 miljarder kr under 1999, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja (5.17 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av skatteuppbörden.

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för cirka 37,5 miljarder kronor, eller drygt 74 procent, av den totala energiskatten. Koldioxid-skatten uppgår till totalt 13 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 25 procent av totaluppbörden. Svavel-skatten, vilken uppgår till totalt 103 miljoner kronor, motsvarar endast 0,2 procent av den totala energiskatten.

5.17 Tabell.

Nettouppbörd av energiskatter efter energi- och skatteslag 1999, mkr.

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 1999, MSEK.

Energislag	Energi-skatt	Koldioxid-skatt	Svavel-skatt	Summa
Energy source	Energy tax	CO2 tax	Sulphur tax	Sum
Bensin (Petrol)	19 752	4 690		24 442
Oljeprodukter (Oil products)	6 915	7 289		14 204
Råtallolja (Pine tree oil)	20			20
Övriga bränslen (Other fuels)	169	829		998
Samtliga bränslen (All fuels)			103	103
Elkraft (Electricity)	10 711			10 711
Totalt (Total)	37 568	12 808	103	50 478

Källa: Särskilda skattekontoret Ludvika

5.18 Tabell.

Exempel på elpris 1 januari 2000 (fasta avgifter tillkommer), öre/Kwh och procent.

Example of electricity price January 2000 (fixed fees not included), öre/Kwh and percent.

	öre/kWh	Procent
		Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, tax excl)	23,20	30
Nätavgifter (Electric supply network fee)	22,16	29
Energiskatt (Energy tax)	16,20	21
Moms (VAT)	15,39	20
Konsumentpris (Consumer price)	76,95	100

Källa: Riksskatteverket.

5.19 Tabell.

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) augusti 2000, kr.

Example of petrol price (95 oktan, lead-free) August 2000, SEK.

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	3,05	32
Energiskatt (Energy tax)	3,61	38
Koldioxidskatt (CO2 tax)	0,86	9
Moms (VAT)	1,88	20
Pris per liter (Price per litre)	9,40	100

Källa: Riksskatteverket.

5.3.3 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Beskattningen av "njutningsmedel" såsom alkoholhaltiga drycker och tobaksvaror har både folkhälsopolitiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet.

Alkoholhalten bestämmer skattesatsen

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (5.20 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 501,41 kr per liter ren alkohol (100 volymprocent). Nämnas kan att för spritdrycker som tas in för privat bruk från annat EU-land (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med 196 kr per liter (ej omräknad volym).

Tobaksskatten består av två komponenter

Tobaksskatten på cigaretter består i motsats till övriga punktskatter av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Under 1997 höjdes skatten två gånger med sammanlagt över 50 procent. Skälen för höjning-

arna var främst allmän finansiering av statsbudgeten. Dessutom angavs folkhälsoskäl samt att Sverige ännu inte uppnått miniminivån på cigarettskatt inom EU. Miniminivån är 57 procent av detaljhandelspriset, en nivå som i princip alla EU-länder uppnått. Efter den andra höjningen den 1 augusti 1997 uppgick tobaksskatten i Sverige till ca 55,6 procent av priset (se tabell 5.21).

Enligt de ursprungliga prognoserna skulle höjningen av skattesatserna för tobak leda till en ökning av intäkterna av tobaksskatten. I själva verket skulle det slutliga utfallet för 1997 kraftigt understiga de förväntade intäkterna. Vid stora prisändringar, i detta fall till följd av skattesatsändringar, påverkas efterfrågan på den beskattade varan. Enligt beräkningar av dåvarande Riksrevisionsverket är priselasticiteten för tobak omkring -1 eller lägre, d.v.s. en procents höjning av priset leder till en procents minskning i efterfrågan. I det här fallet ersattes med all sannolikhet de beskattade volymerna av cigaretter med obeskattade cigaretter till följd av ökad smuggling och gränshandel. För att förhindra en ökad smuggling med åtföljande inslag av organiserad brottslighet sänktes tobaksskatten den 1 augusti 1998.

5.20 Tabell.

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2000, kr.

Excise duties on alcohol 1995-2000, SEK.

	Volymprocent alkohol Percentage of alcohol by volume	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [duty per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41
Vin (skatt per liter) (Wine [duty per litre])	2,25 - 4,50 4,50 - 7,00 7,00 - 8,50 8,50 - 15,00 15,00 - 18,00	9,00 13,30 18,30 26,20 43,50	9,21 13,61 18,73 26,81 44,51	9,20 13,60 18,70 26,80 44,50	9,34 13,80 18,98 27,20 45,17	9,34 13,80 18,98 27,20 45,17	9,34 13,80 18,98 27,20 45,17
Mellanklassprodukter (skatt per liter) T.ex. "Kir" (Intermediate products [duty per litre]) T.ex. portvin	1,25 - 15,00 15,00 - 22,00	26,20 43,50	26,81 44,51	26,80 44,50	27,20 45,17	27,20 45,17	27,20 45,17
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [duty per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50 >3,50	0,91 2,33	1,21 2,38	1,45 1,45	1,47 1,47	1,47 1,47	1,47 1,47

Anm: *T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Riksskatteverket.

5.21 Tabell.

Skattesatser för tobak 1995-2000.

Excise duties on tobacco 1995-2000.

	1995	1996	1997	1998a	1998b	1999	2000
Cigaretter (Cigarettes)							
Per styck (öre) (Each [öre])	75	53	66	85	20	20	20
Procent på detaljhandelspris (% of retail trading price)		15,2	16,4	17,8	39,2	39,2	39,2
Cigarer och cigariller per styck (öre) (Cigars and cigarillos, each [öre])	35	35	44	56	56	56	56
Tobak (kr/kg) (Tobacco [SEK/kg])	384	384	489	630	630	630	630
Snus kr/kg (Moist snuff [SEK/kg])	75	75	96	123	123	123	123
Tuggtobak kr/kg (Chewing tobacco [SEK/kg])	123	123	156	201	201	201	201

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Riksskatteverket.

Samma skattesatser gäller fortfarande 2000. Tobaksskatten utgör cirka 50 procent av priset (5.24 Tabell). Sverige är under en övergångsperiod undantaget mininivån inom EU på 57 procent.

Enligt Finansdepartementet har den sänkta tobaksskatten lett till en ökad konsumtion av beskattade cigaretter, dels inom landet, dels via en ökad gränshandel. Intäkterna från tobaksskatten blev 0,4 miljarder kronor högre 1999 än vad som beräknades i budgetpropositionen.

Försäljningen av alkohol ökade mellan 1998 och 1999

Förekomsten av illegal tillförsel av alkohol och tobak, antingen genom illegal införsel (smuggling) eller illegal sprittillverkning (hembränt) gör att det är svårt att exakt redovisa de förbrukade kvantiteterna av dessa varor (för en utförligare redogörelse av detta se avsnitt 9.4.2). Den offentliga statistiken visar naturligtvis endast de beskattade kvantiteterna som säljs av Systembolaget eller på restaurang (5.22 Tabell). Av den statistiken framgår att den beskattade försäljningen av spritdrycker minskat kraftigt sedan slutet av åttiotalet. De senaste årens försäljning är cirka 40 procent lägre än 1988 års försäljning. Den successiva minskning som kunnat noteras under hela perioden bröts dock av en treprocentig ökning i försäljningen mellan 1998 och 1999. Försäljningen av vin och starköl har dock ökat kraftigt under den aktuella perioden. Vinförsäljningen har sedan 1988 ökat med 37 procent och starkölsförsäljningen med 47 procent. Mellan 1998 och 1999 ökade vinförsäljningen med 9 procent och starkölsförsäljningen med 12 procent. Försäljningen omräknad till 100 procent alkohol ökade mellan 1998 och 1999, i motsats till de närmast föregående åren.

5.22 Tabell.

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-1999, milj. liter.

Sales of alcoholic beverages 1988-1999, millions of litre.

	Sprit	Vin	Starköl	Liter 100 % alkohol per invånare 15 år och över
	Spirits	Wine	Beer >3,3 vol%	Litres 100 % alcohol per inhabitant aged 15 and more
1988	41	102	148	6,4
1989	40	106	161	6,5
1990	38	105	162	6,4
1991	37	106	165	6,3
1992	36	109	173	6,3
1993	34	110	179	6,2
1994	32	115	192	6,3
1995	30	111	192	6,2
1996	27	117	182	6,0
1997	25	128	193	5,9
1998	24	130	194	5,8
1999	25	140	218	6,1

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av Alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Alkoholinspektionen.

5.23 Tabell.

Exempel på spritpris (700 ml Absolut vodka), augusti 2000, kr.

Example of liquor price (700 ml Absolut vodka) August 2000, SEK.

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	40	18
Alkoholskatt (Excise duty)	140	62
Moms (VAT)	45	20
Konsumentpris (Consumer price)	226	100

Källa: Riksskatteverket.

5.24 Tabell.

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), augusti 2000, kr.

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), August 2000, SEK.

	Kr SEK	Procent Percent
Priset exkl skatt (Price excluding tax)	10,28	29,4
Fast tobaksskatt (Fixed duty)	4,00	11,4
Värderelaterad tobaksskatt (Value related duty)	13,72	39,2
Moms (VAT)	7,00	20,0
Detailhandelspris (Retail trade price)	35,00	100,0

Källa: Riksskatteverket.

5.25 Tabell.

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt högst 15 %), 2000, kr.

Example of Wine price (750 ml, max 15 % alc. by volume), 2000, SEK.

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	37	53
Alkoholskatt (Excise duty)	19	27
Moms (VAT)	14	20
Konsumentpris (Consumer price)	70	100

Källa: Riksskatteverket.

5.26 Tabell.

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), augusti 2000, kr.

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), August 2000, SEK.

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	6,50	50,4
Alkoholskatt (Excise duty)	3,82	29,6
Moms (VAT)	2,58	20,0
Konsumentpris (Consumer price)	12,90	100,0

Källa: Riksskatteverket.

5.3.4 Skatt på fordon

Fordonsbeskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till fiskala och andra skäl, i det här fallet miljö- och trafiksäkerhetsskäl. Totalt omfattar fordonsbeskattningen ett antal skatter och avgifter på försäljning, innehav, registrering och skrotning av fordon. Användningen av fordon beskattas genom energiskatterna på bensin och diesel (se tidigare avsnitt). Den totala vägtrafikbeskattningen består sålunda av skatter på fordon och deras drivmedel.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl. a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar m. fl.).

Den senaste skattehöjningen för personbilar inträffade den 1 oktober 1996, då fordonsskatten höjdes med 50 procent för alla personbilar utom dieseldrivna bilar av årsmodell 1994 eller senare. För de senare begränsades höjningen till 15 procent. Höjningarna motiverades med att försäljningsskatten på personbilar slopades (se nedan). För t. ex. bensindrivna personbilar med tjänstevikt 1201 - 1300 kg, vilket är medianvikten för dessa bilar enligt bilregistret, är fordonsskatten 1 181 kr.

Sedan år 1980 gäller att fordonsskatten på personbilar är nedsatt i vissa glesbygdskommuner. Nedsättningen, som har uppgått till 384 kr sedan år 1988, gjordes för att kompensera personbilstrafiken i glesbygd med dess längre genomsnittliga körsträckor för en höjning av den dåvarande bensinskatten.

Mellan åren 1974 och 1993 utgick en särskild s.k. kilometerskatt på dieseldrivna fordon. Avskaffandet av kilometerskatten medförde att fordonsskatten på personbilar differentierades efter drivmedelsslag. För dieslbilar är fordonsskatten avsevärt högre än för bensinbilar, vilket motiveras av att diesel är ett drivmedel som är lägre beskattat än bensin. Vidare är fordonsskatten för dieslbilar av 1994 års modell eller senare högre än för äldre årsmodeller. För t.ex. en dieseldriven personbil av 1994 års modell eller senare med tjänstevikt 1 501-1 600 kg är fordonsskatten 6 228 kr. För en bensinbil med samma vikt är fordonsskatten 1 628 kr.

I budgetpropositionen hösten 2000 föreslås att differentieringen av fordonsskatten mellan dieslbilar av olika årsmodell tas bort, så att bilar av äldre modell beskattas med samma belopp som yngre.

Fordonsskatten höjd för bussar och sänkt för miljövänliga personbilar

Fordonsskatten för dieseldrivna bussar med en skattevikt över 3 500 kg höjdes fr.o.m. 1 januari 2000. Numera viktdifferentieras skatten på samma sätt som redan sker för tunga lastbilar, d.v.s. indelning sker i

olika skatteklasser beroende på vikt och antalet axlar. Detta innebär att fordonsskatten för en dieseldriven buss med två axlar och en skattevikt om 16 000 kg uppgår till 14 684 kr. Innan skattehöjningen uppgick fordonsskatten för samma buss till 1 545 kr.

En skattelättnad om 3 500 kr som avräknas från fordonsskatten, har införts för fordon som uppfyller de nya avgaskraven i miljöklass 1 och som registreras i bilregistret under år 2000. Skattelättnaden omfattar personbilar och bussar som har en tjänstevikt av högst 2 470 kg samt lastbilar med en tjänstevikt av högst 1 275 kg. Om ett sådant fordon registreras under år 2001 är skattelättnaden 1 500 kr.

För personbilar och bussar som har en tjänstevikt som överstiger 2 470 kg, men som har en högsta totalvikt på 3 500 kg, och lastbilar med tjänstevikt över 1 275 kg, men med en högsta totalvikt på 3 500 kg, är skattelättnaden 3 500 kr om fordonen registreras i bilregistret under år 2001. Om registreringen sker under år 2002 sänks skattelättnaden till 1 500 kr.

Vägavgift för tyngre fordon

En vägavgift för tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet infördes den 1 februari 1998. Avgiften gäller för lastbilar och lastbils ekipage med en totalvikt på minst 12 ton. För år 2000 är vägavgiften för fordonkombinationer med högst tre axlar 6 556 kr, för kombinationer med fler axlar 10 928 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande sex länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Tyskland och Sverige. Bevis på betald vägavgift ger rätt att trafikera vägarna i alla anslutna länder.

1999 såldes 192 000 vägavgiftsbevis till utländska lastbilar för totalt 23 mkr. Medlemsländerna i Eurovinjettsystemet stod för en liten del, drygt 500 tkr. Lastbilar från Norge och Finland betalade 8,5 resp. 6,0 mkr.

Försäljningsskatt på bussar, lastbilar och motorcyklar

Försäljningsskatten på motorfordon härstammar från 1950-talet och var från början ett slags investeringsavgift i syfte att hämma bilismens snabba utveckling. År 1991 infördes ett miljöklasssystem i syfte att styra införandet av fordon med bättre miljöegenskaper. Enligt direktiv från EU får emellertid ekonomiska styrmedel av typ försäljningsskatt inte användas, varför differentieringen efter miljöklass avskaffades nästan helt efter EU-inträdet. I syfte att stimulera en förnyelse av den svenska bilparken slopades försäljningsskatten på personbilar år 1996. I samband med detta höjdes fordonsskatten på personbilar. I samband med att avgaskraven skärptes den 1 oktober 1998 avskaffades försäljningsskatten för tunga fordon helt. Försäljningsskatt på motorfordon tas ut på bussar, lastbilar och motorcyklar när de införs i bilregistret för första gången. Skattskyldiga är tillverkare och importörer (inkl. privatimportörer).

I budgetpropositionen hösten 2000 föreslås att försäljningsskatten avskaffas även för bussar, lastbilar och motorcyklar.

5.27 Tabell.**Exempel på fordonsskattesatser 2000-01-01, kronor/år.**

Examples of motor vehicles tax rates 2000-01-01, SEK/year.

Fordonsslag Type of vehicle	Drivmedel Fuel	Skattevikt, kg Tax weight, kg	Fordonsskatt Vehicle tax
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	1 200	1 032
Personbil (Passenger car) årsmodell 93 och äldre (model 93 or earlier)	diesel (diesel)	1 200	2 062
Personbil (Passenger car) årsmodell 94 och yngre (model 94 or later)	diesel (diesel)	1 200	3 952
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	16 000	8 278
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	16 000	2 327
Släpvagn (Trailer)	–	20 000	9 056
Buss (Bus)	diesel (diesel)	16 000	14 684
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	6 000	4 115
Jordbrukstraktor (Agricultural tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	–	225

Källa: Fakta om Sveriges punktskatter, Skattemyndigheten.

5.28 Tabell.**Antalet fordon efter fordonsslag åren 1998-2000, tusental.**

Number of motor vehicles according to type of vehicle 1998-2000, thousands.

Fordonsslag Type of vehicle	1998			1999			2000		
	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)									
bensin, (petrol)	3 524,9	566,3	4 091,2	3 585,5	594,5	4 180,0	3 664,4	653,7	4 318,1
– 1993, diesel	89,8	27,3	117,1	88,5	30,5	119,0	84,7	33,7	118,4
1994-, diesel	46,9	5,9	52,9	76,7	7,3	84,0	98,8	6,9	105,7
Bussar (Buses)									
ej diesel, (no diesel)	1,3	0,2	1,5	1,4	0,2	1,6	1,3	0,3	1,6
diesel (diesel)	13,4	2,6	16,0	13,5	2,4	15,9	14,9	1,9	16,8
Lastbilar (Lorries)									
ej diesel (no diesel)	188,8	51,5	240,2	184,1	53,6	237,7	180,0	57,8	237,9
diesel (diesel)	99,5	35,7	135,2	118,5	36,4	154,9	172,7	48,3	221,0
Motorcyklar (Motor bicycles)	137,5	102,9	240,4	150,0	104,5	254,5	167,3	105,3	272,7
Traktorer (Tractors)	325,1	65,7	390,9	325,6	68,5	394,1	326,1	71,9	398,0
Släpvagnar (Trailers)	697,5	115,8	813,2	709,4	122,6	832,0	726,0	128,7	854,6
Totalt (Total)	5 124,7	973,9	6 098,6	5 253,2	1 020,5	6 273,7	5 436,3	1 108,6	6 544,9

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 april respektive år utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

Källa: Vägverket.

Den miljörelaterade skrotningsavgiften

Skrotningsavgiften infördes år 1975 och var en av de första miljörelaterade avgifterna i Sverige. Avsikten med avgiften är att stimulera till skrotning av gamla bilar genom auktoriserade bilskrotare och undvika att de lämnas i naturen. I Sverige redovisas skrotningsavgiften utanför statsbudgeten på en särskild fond, Bilskrotningsfonden, som förvaltas av Vägverket. Avgiften till fonden är 700 kr medan premien till bilägaren är 500 kr. Behållningen på fonden uppgick vid slutet av 1999 till 894 mkr. Skrotningsavgiften kan trots namnet i viss mening betraktas som en skatt. I andra länder finansieras skrotningen genom en skattereduktion vid köp av nytt fordon.

5.29 Tabell.**Skatt per år i samband med fordonsanvändning 2000, kr.**

Annual taxes on vehicles 2000, SEK.

	Kr SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	1 032
Skatt på bensin (Petrol tax)	5 364
Totalt (Total)	6 396
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	4,26

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil med tjänstevikt 1 200 kg, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1) och årlig körsträcka 1 500 mil.

Petrol-powered passenger car with kerbweight 1 200 kilograms, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1) and annual driving distance 15 000 km.

Källa: Riksskatteverket.

5.3.5 Skatt på import

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, d.v.s. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörderna. I regel utgår tull som värdetullar, d.v.s. med en viss procentandel av varans värde. Endast vissa varor är belagda med specifika tullar som utgår efter kvantitet.

Import från EU tullfri

I motsats till andra skatter, där intäkterna varierar mer eller mindre proportionellt med skattebaserna, finns inga sådana samband vad gäller tullmedlen. Till följd av successiva sänkningar av tullsatserna har tulluppbörden i stort sett varit konstant under årens lopp samtidigt som importen har ökat. En mycket stor del av importen till Sverige sker från andra EU-länder och belastas således inte med tull (5.30 Tabell).

5.30 Tabell.

Importvärdet efter handelspartner åren 1981-1999, mkr.

Import value by region of origin 1981-1999. MSEK.

År Year	Samtliga länder All countries	EU EU	EU i % EU in %
1981	146 039	86 956	59,5
1982	173 933	105 440	60,6
1983	200 369	125 110	62,4
1984	218 569	138 812	63,5
1985	244 656	157 868	64,5
1986	232 614	154 359	66,4
1987	257 871	171 090	66,3
1988	280 650	182 829	65,1
1989	316 594	201 771	63,7
1990	323 875	206 051	63,6
1991	301 290	190 890	63,4
1992	290 929	183 624	63,1
1993	334 283	209 655	62,7
1994	399 152	250 357	62,7
1995	438 467	303 263	69,2
1996	431 943	298 923	69,2
1997	481 715	328 004	68,1
1998	513 946	352 429	68,6
1999	536 910	360 614	67,2

Anm 1: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

Anm 2: T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: Statistiska centralbyrån, Utrikeshandelsstatistiken.

5.3.6 Övriga punktskatter

Övriga punktskatter svarar för endast en till två procent av den totala punktskatteuppbörden och består främst av skatt på vissa tjänster, som skatt på annonser och reklam, skatt på spel och lotteriskatt. Lotteriskatten redovisas bland inkomstskatterna i statsbudgeten.

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen samt för att få en enhetlig beskattning av annonser och reklam. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är fyra procent av beskattningsvärdet och i övriga fall elva procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. Som framgått ovan är antalet registrerade skattskyldiga för skatt på annonser och reklam väsentligt större än för någon annan punktskatt.

Den 1 januari 1999 avskaffades den del av skatten som avsåg reklamtrycksaker. Anledningen var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam. Till följd av lagändringen avregistrerades 763 skattskyldiga. Skattebortfallet beräknades till 208 miljoner kronor. Skatteuppbörden från skatt på annonser och reklam var 1999 1 037 mkr. Reklam i andra medier, främst TV, radio och databaser, beskattas inte.

Skatt på spel för roulett och varuspelsautomater

Skatt på spel erläggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 fanns det en skatt även på bingospel. När denna del av skatten slopades halverades intäkterna av spelskatten. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t. ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad. Fr.o.m. den 1 juli 1998 beskattas även varuspelsautomater med 1 500 kronor per automat och månad. År 1999 fanns det 550 skattskyldiga som betalade spelskatt.

Lotteriskatten består av tre delar

Lotteriskatten redovisas som redan nämnts bland övriga inkomstskatter. Lotteriskatten ersatte år 1992 lotterivinstskatten och totalisatorskatten. Samtidigt infördes skatt på vinstsparande. Skatten består sålunda av tre delar: lotterivinstskatt med 20 procent av vinstens värde av äldre premieobligationer, lotteriskatt med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs av pengar samt skatt på vinstsparande med 30 procent av vinsten i vinstsparande som anordnas av bank eller spar-kassa.

Utöver lotterivinstskatt redovisas i statsbudgeten överskott av spelverksamhet – typ vadhållningar, nummertävlingar och lotterier – som anordnas av AB Svenska Spel. Bolaget bildades den 1 juli 1996 genom samman-slagning av de båda statliga bolagen Svenska Penning-lotteriet AB och AB Tipstjänst. Eftersom bolaget är befriat från lotteriskatt skall det istället redovisa inkom-sterna av sitt överskott till staten. I motsats till AB Systembolaget räknas inte AB Svenska Spel som ett ”skattemonopol” och deras överskott inkluderas därför inte bland punktskatterna.

5.31 Tabell.

Uppbörd av lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-1998, mkr.

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-1999, MSEK.

	Lotteriskatt	Skatt på vinstsparande	Lotterivinstskatt	Summa skatt	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Totalt
	Lottery tax	Tax on prize savings	Lottery prize tax	Total tax	Delivered profits from AB Svenska Spel	Total
1990	616		1 547	2 163	2 365	4 528
1991	655		1 536	2 191	3 433	5 624
1992	2 385	233	283	2 901	3 212	6 113
1993	2 720	213	137	3 070	1 593	4 663
1994	2 791	174	138	3 103	1 713	4 816
1995	2 935	149	138	3 222	1 594	4 816
1996	2 130	96	41	2 267	1 798	4 065
1997	952	63	63	1 078	4 142	5 220
1998	1 071	50	62	1 183	3 526	4 709
1999	1 105	34	62	1 201	2 018	3 219

Källa: Riksskatteverket och Ekonomistyrningsverket.

*I bevillningsförordning 1810 infördes
för första gången skyldighet att avge skriftlig självdeklaration.
Den skulle innehålla i huvudsak samma uppgifter
som lämnades vid mantalskrivningen, samt en summarisk
uppgift om den skattskyldiges hela behållna inkomst
för det föregående året.
Någon rätt för taxeringsmännen att kontrollera på annat
sätt än genom jämförelse med mantalslängden och eventuellt
erhållna upplysningar fanns inte.*